

Инфлуенца, вакцинација против инфлуенца и знаења, ставови и практики кај здравствените работници во Република Северна Македонија

Скопје, 17.11.2019

Кристина Ставридис
Институт за јавно здравје на Р. Македонија
ketistavridis@gmail.com

ИНФЛУЕНЦА – клучни факти

- акутна вирусна инфекција која се шири лесно од човек на човек
- три типа на инфлуенца вирус значајни за луѓето – А, В и С
- циркулира во целиот свет, може да заболи секој од секоја возрастна група
- предизвикува годишни епидемии со врв во тек на зима
- сериозен јавно здравствен проблем, предизвикува сериозни компликации со смртен исход кај луѓето со висок ризик
- епидемиите може да предизвикаат економски загуби заради афекција над продуктивноста на работната сила и обременување на здравствениот систем
- вакцинацијата е најефикасен начин на превенција

Оптоварување од инфлуенца

Глобално*

- 3-5 милиони случаи од сериозно заболување секоја година
- 290.000-650.000 смртни случаи
- Хоспитализација/интензивно лекување варира зависно од возрасната група и здравствената состојба, вирусот кој циркулира и совпаѓањето со вакциналниот тип

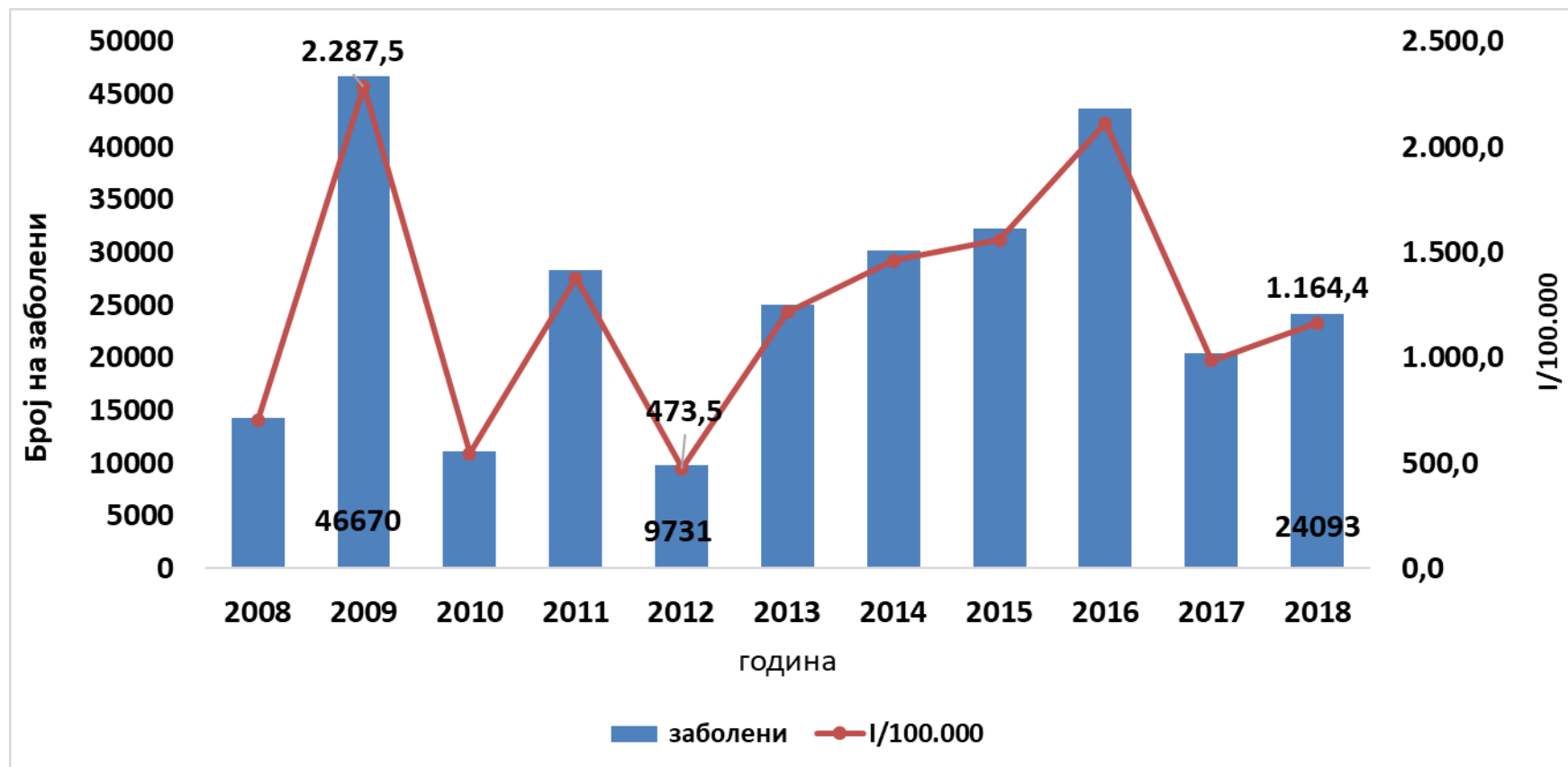
Европа**

- 4-50 милиони симптоматски случаи секоја година
- 15.000-17.000 смртни случаи асоцирани со инфлуенца годишно

Извор: *WHO, **ECDC,

Број и инциденца/100.000 жители од инфлуенца, период 2008-2018 во РСМакедонија

Извор: Институт за јавно здравје на РСМакедонија

Смртни случаи асоцирани со грип, морталитет, специфичен морталитет по возраст/100.000 и YPLL65 во сезоната 2018/2019

Возрасни групи	Население	Смртни случаи асоцирани со грип	Стапка на морталитет поврзана со грип	YPLL65
0-4	116192	0	0,00	0
5-14	231452	2	0,86	110
15-29	448372	2	0,45	85
30-64	1011022	15	1,48	262,5
65+	262134	10	3,81	
ВКУПНО	2069172	29	1,40	457,5

Извор: Институт за јавно здравје на РСМакедонија

Превенција

Сезонска вакцинација против инфлуенца

+

Општи превентивни мерки

Вакцинација против инфлуенца

- Најефективен и најефикасен начин за превенција на грипот е вакцинација.
- Вакцината против грип е безбедна, ефективна, достапна и се користи повеќе од 60 години.
- Меѓу здрави возрасни лица, вакцината против грип може да ја спречи појавата на болеста за 70% до 90%.
- Меѓу постарите лица, вакцината ги намалува компликациите и до 60%, а појавата на смртните случаи за 80%.

Историски развој на вакцина против инфлуенца

1933 – изолација на вирус на инфлуенца

Следено од развој на прва генерација на живи атенуирани вакцини

Првата бивалентна вакцина лиценцирана во САД 1943

1940-ти - развиена инактивирана инфлуенца вакцина

1960-ти – прва инфлуенца вакцина лиценцирана во Европа

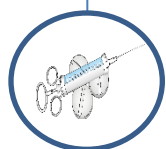

1978 – прва тривалентна вакцина

2012 – четиривалентна вакцина лиценцирана во САД

Достапна во некои европски држави од 2013/2014

Извор:

C Hannoun. (2013) *Expert Rev Vaccines*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24024871>

I Barberis et al. (2016) *J Prev Med Hyg*. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5139605/>

Како делува вакцината?

- Вакцините против грип предизвикуваат создавање на соодветни антитела во организмот, околу две недели по вакцинацијата.
- Типови на вакцината против сезонска инфлуенца:
 - Тритипната вакцина штити против: тип А (H1N1) вирус и тип А (H3N2) вирус и еден тип Б вирус
 - Четиритипната вакцина штити против: заштитува од двата А типа и два Б типа вируси (B/Victoria virus и B/Yamagata virus)
- Секоја година, се следи кои вируси циркулираат во претходната сезона и се произведува нова вакцина против типовите на вируси за кои се предвидува дека ќе циркулираат во претстојната сезона

Вакцинација против инфлуенца во РСМакедонија

- Клинички индикации - (хронични болни)
- Епидемиолошки индикации
 1. Лица сместени во геронтолошки центри и **кај лицата вработени во геронтолошките центри;**
 2. Млади и стари лица сместени во установи за социјална заштита и кај лицата вработени во тие установи;
 3. Лицата вработени во здравствени установи кои даваат здравствени услуги и спроведуваат здравствена дејност, а особено во одделенијата со зголемен ризик, стационари за хронично заболени лица и друго;
 4. Лица вработени во јавни служби кои се посебно експонирани на инфекција;
 5. Лица постари од 65 години живот.

СЗО препорачува

Вакцинацијата е особено важна за групите со висок ризик од сериозни компликации од инфлуенца, како и за луѓето кои живеат со нив или се грижат за лицата со висок ризик.

Годишна вакцинација за:

Бремени жени во било кој период од бременоста

Деца на возраст од 6 месеци до 5 години

Постари лица – на возраст над 65 години

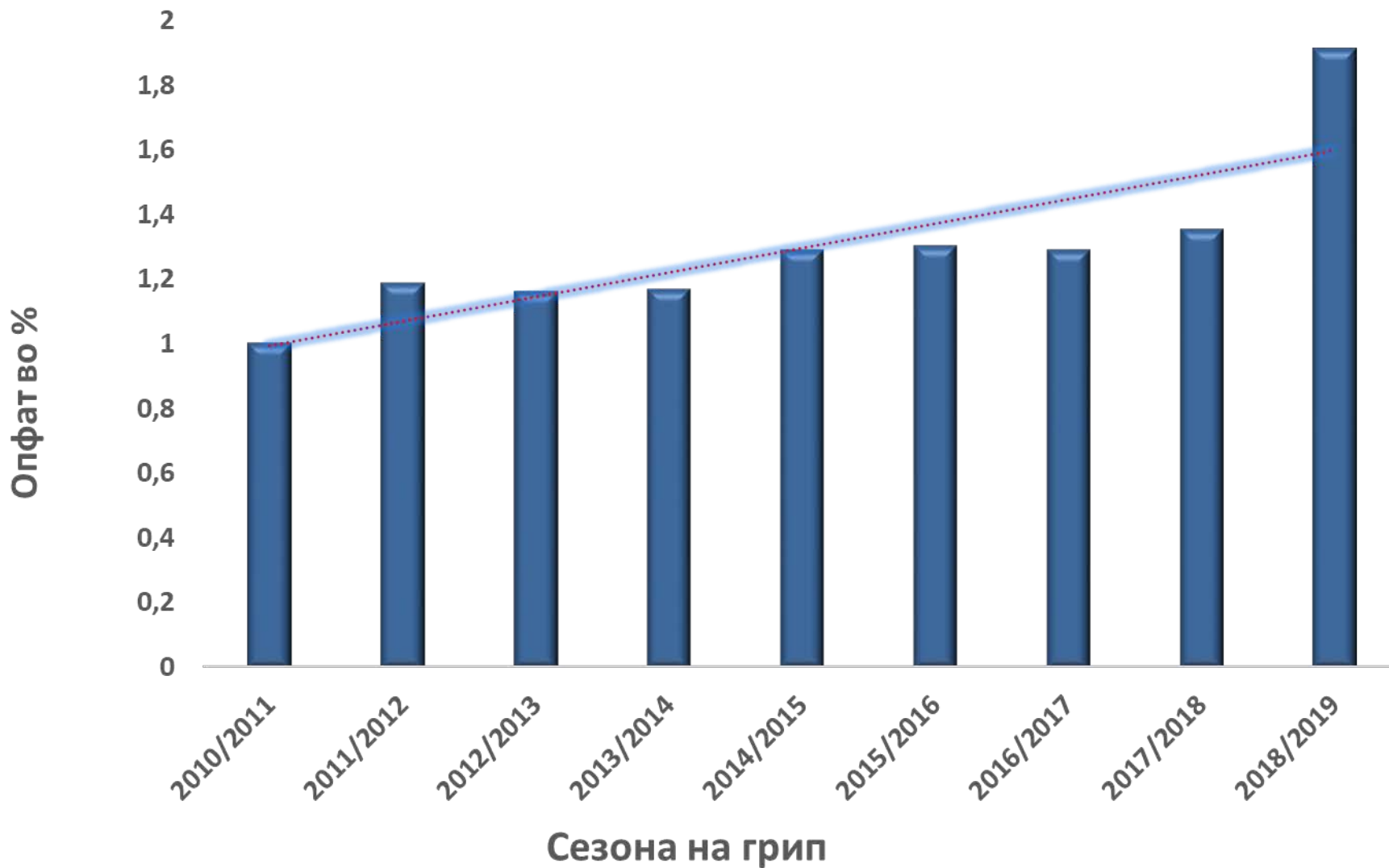
Лица со хронични заболувања

Здравствени работници

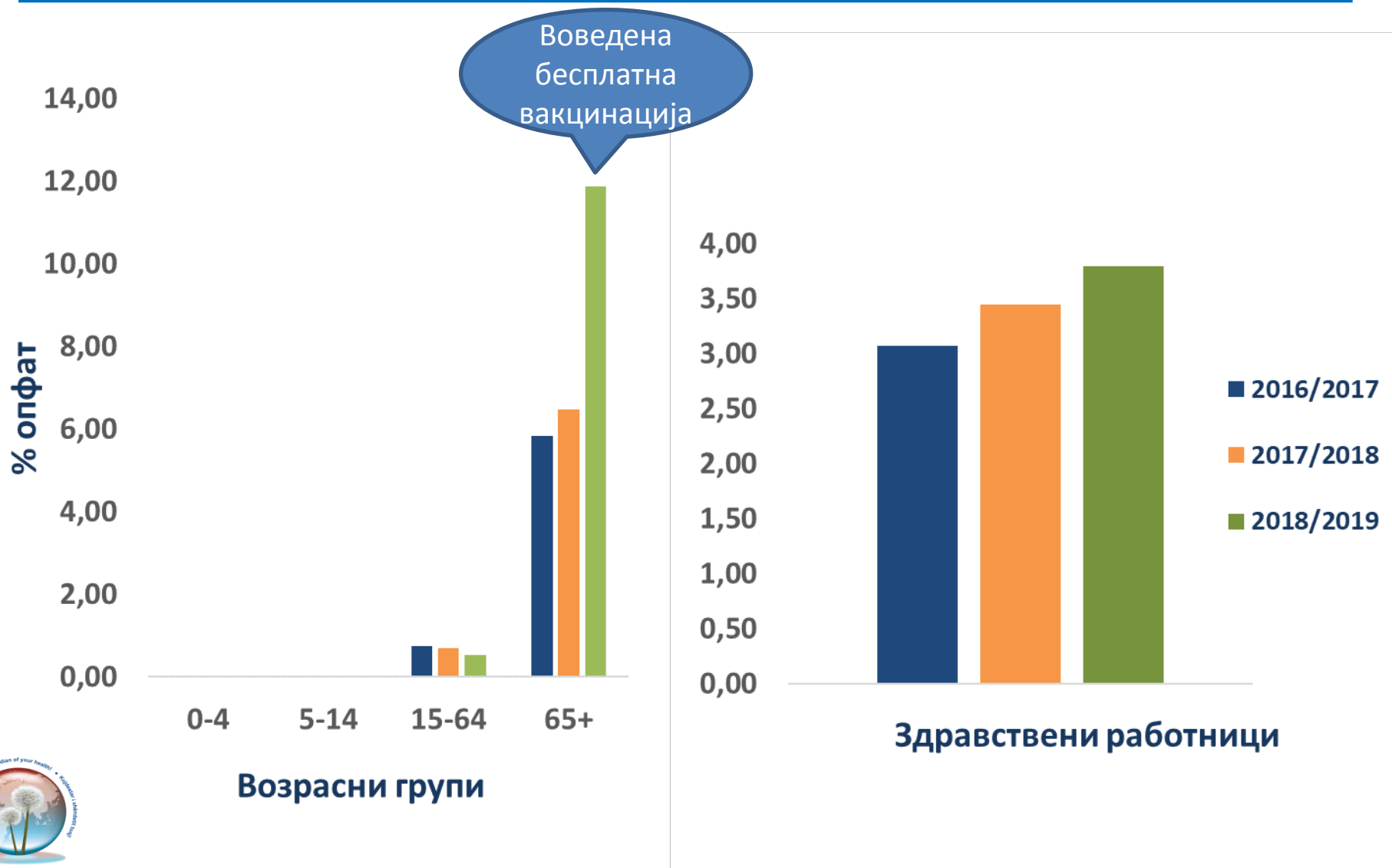
Зголемување на опфатот меѓу сите ризични групи, и постигнување на опфат од 75% кај лицата над 65 години.

Опфат со вакцина против сезонски грип во РС.Македонија, во период 2010-2018 година

Опфат со вакцина против инфлуенца по возрастни групи и кај здравствени работници во РСМакедонија, 2016-2019

**Ставови, практики и знаења на
здравствените работници во
Северна Македонија за вакцина против
инфлуенца**

Цел на истражувањето

Да се проценат знаењата, ставовите и практиките на здравствените работници во Северна Македонија во врска со вакцинацијата против инфлуенца, со цел да се развијат идни стратегии за вакцинација против инфлуенца и да се обезбеди повисок опфат кај здравствените работници.

Материјал и методи

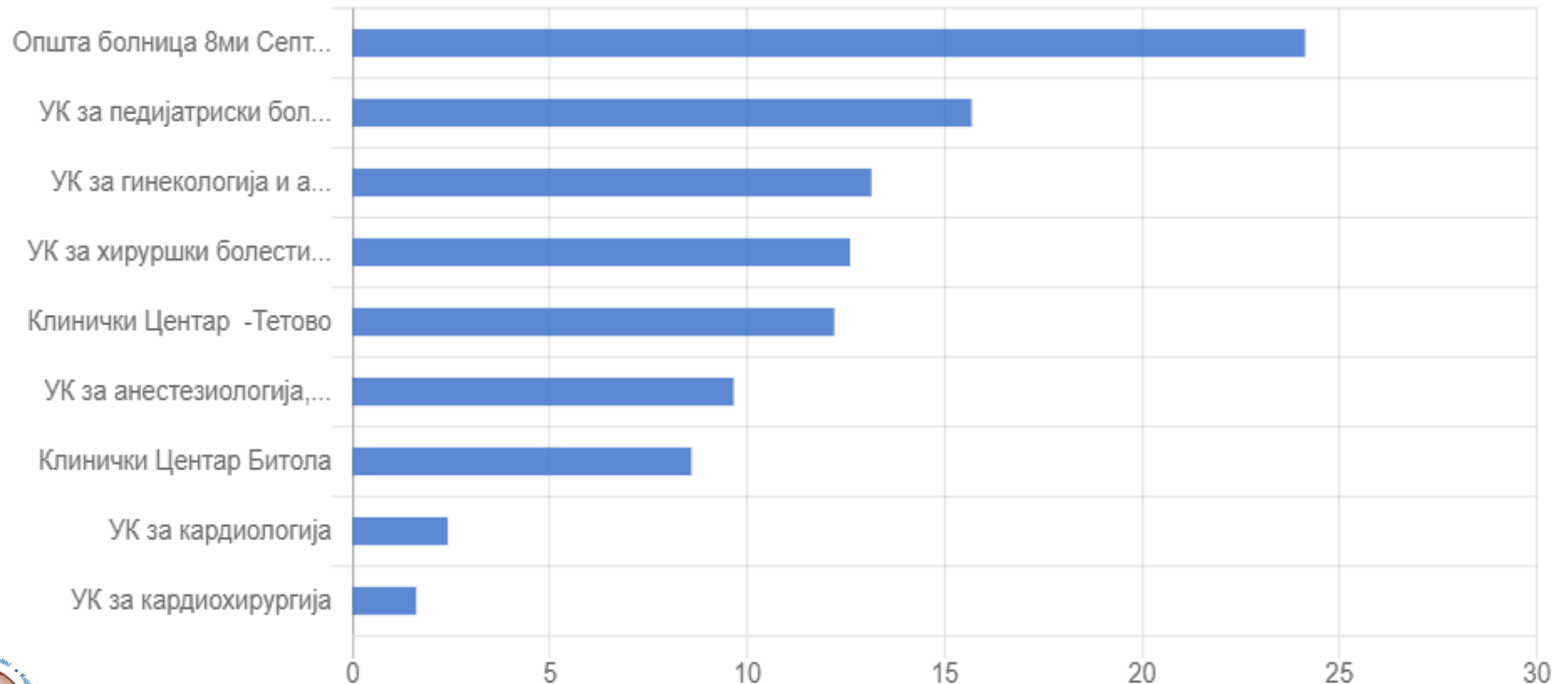
- Студија на пресек
- Период од јуни-септември 2019 година
- Процес на добивање на примерок во три фази:
 - избор на здравствени региони,
 - избор на болници со веројатност пропорционална на големината на популацијата на здравствени работници,
 - селекција на здравствени работници по случаен избор.
- Лице в лице интервју, со користење на структуриран прашалник за знаењата, ставовите и практиките на здравствените работници во врска со инфлуенца и вакцинација против инфлуенца.

Материјал и методи

Вклучени 746 учесници од 3 здравствени региони (Скопје, Тетово и Битола)

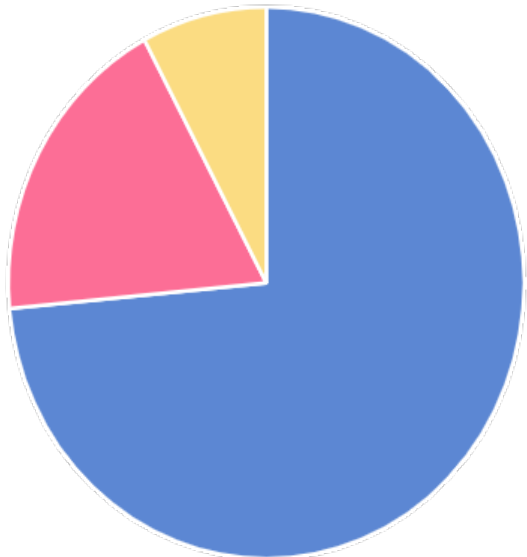
Процентуална застапеност на учесниците според здравствена установа, n=746

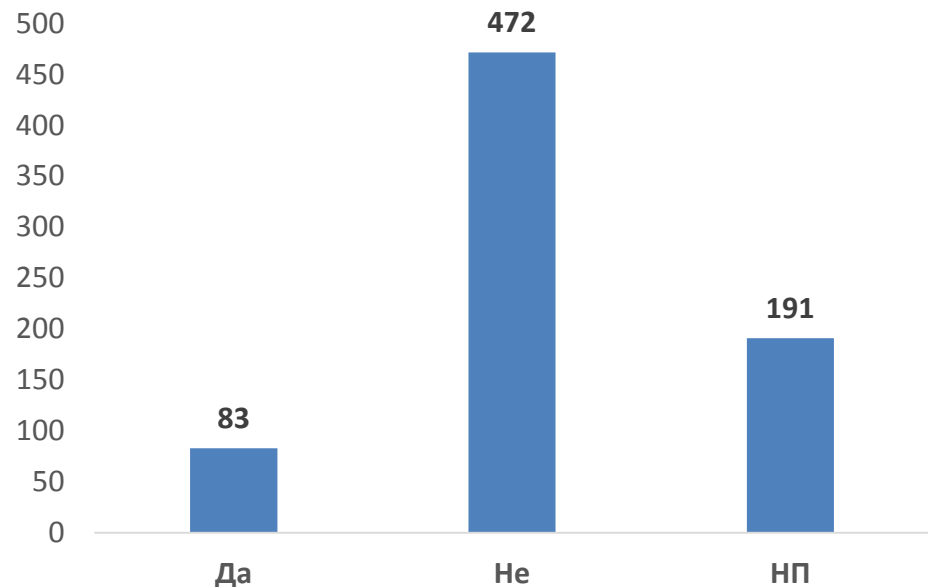
Ставови, практики и знаења на здравствени работници за вакцина против инфлуенца

Дали некогаш сте се вакцинирале против инфлуенца?

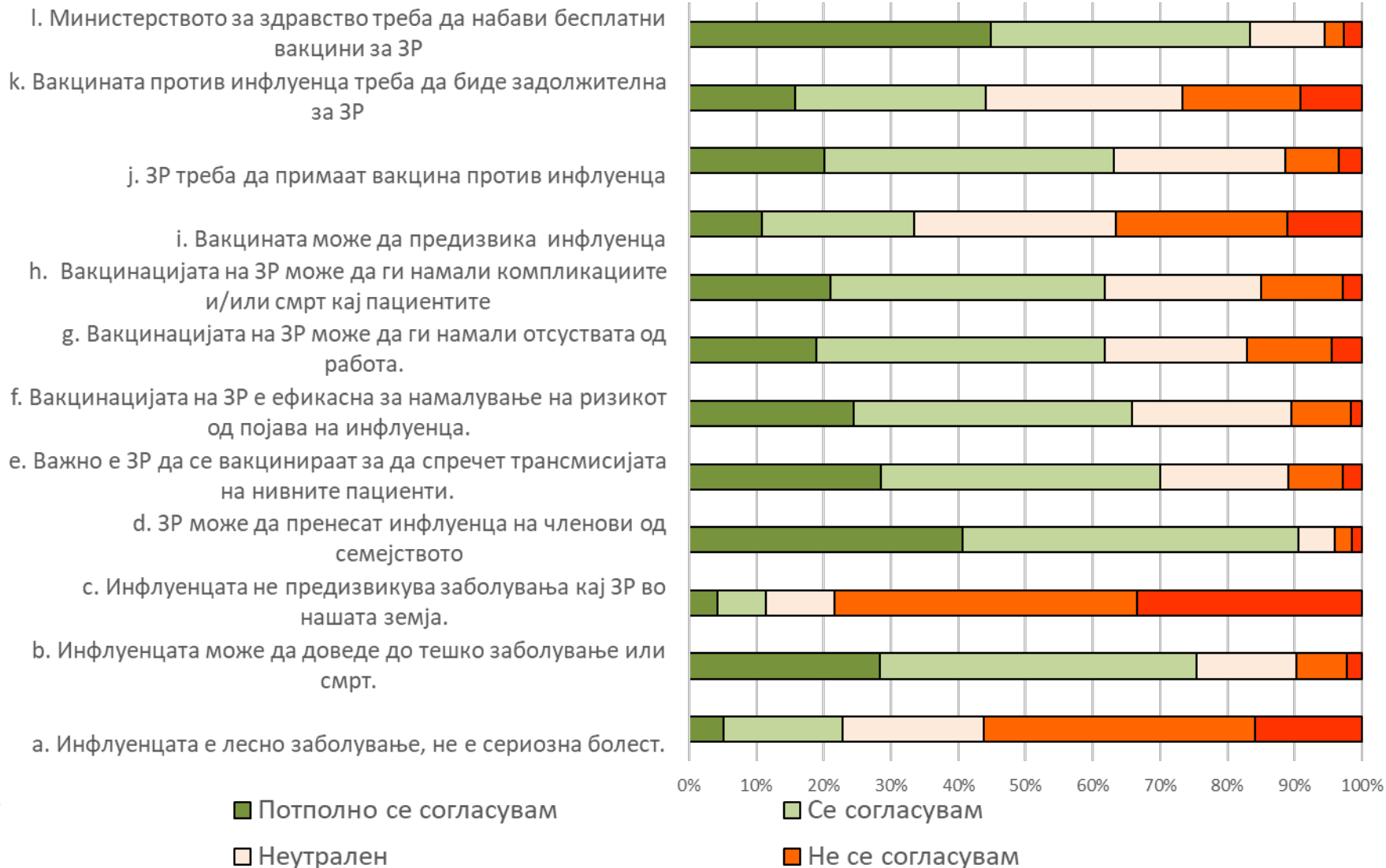
■ Не (премини на прашање 4) ■ Да ■ Не се сеќавам

Дали вашата здравствената установа обезбедува бесплатна инфлуенца вакцина за вработените?

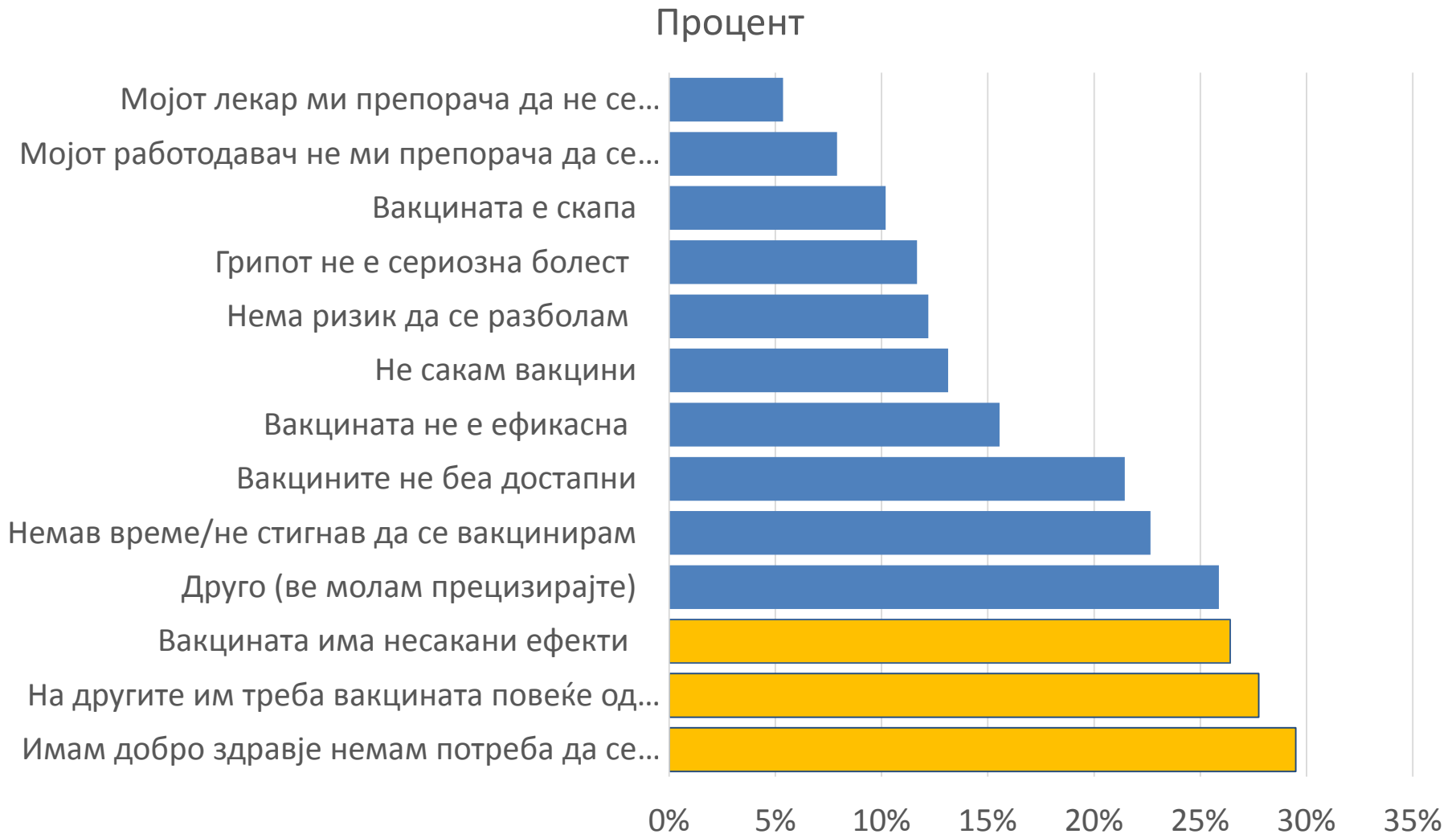
Ликерт скала за степен на согласување на здравствените работници со 12 општи изјави за инфлуенца и вакцина против инфлуенца

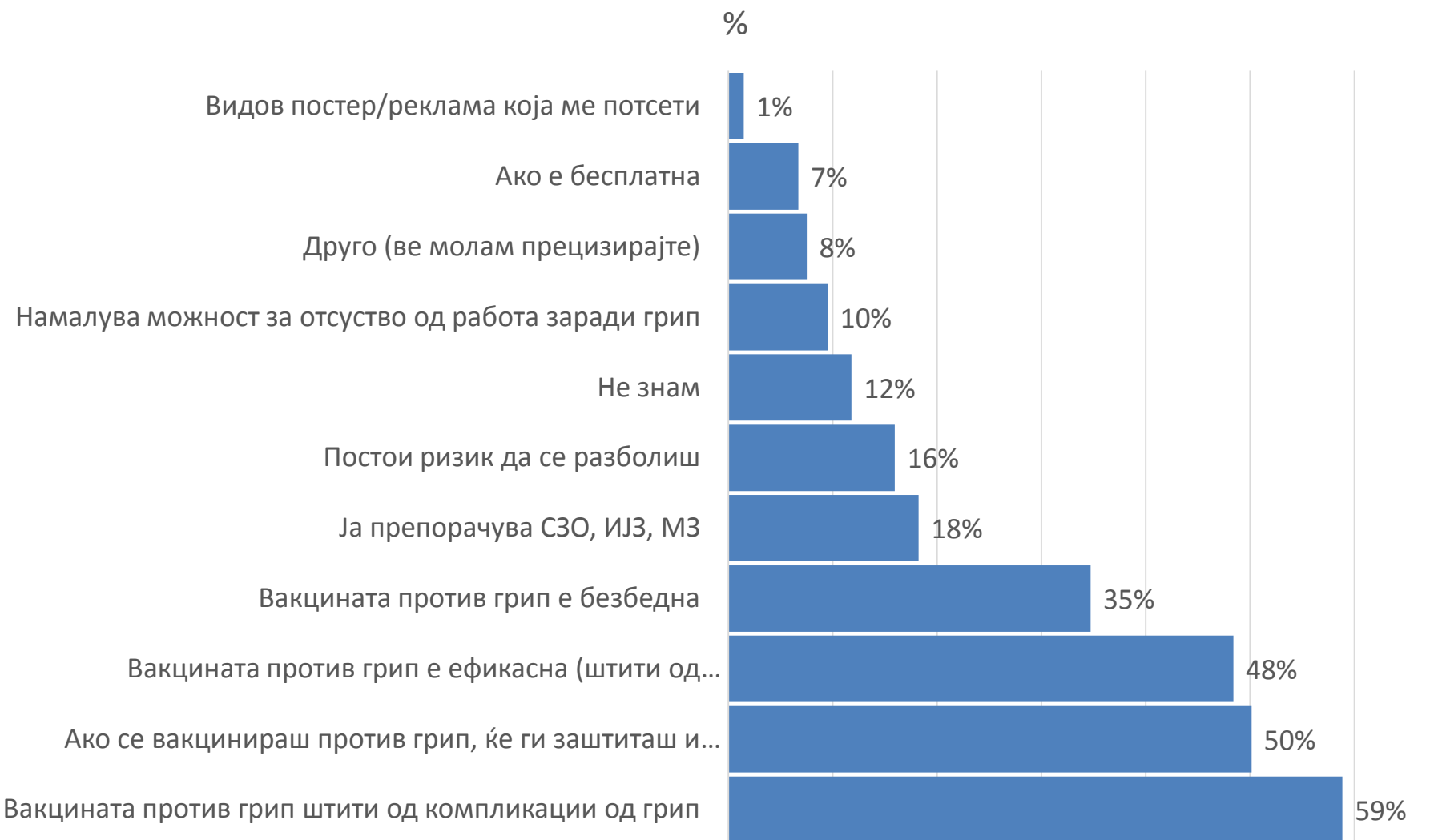
Кои се најчести ТРИ ПРИЧИНИ поради кои ПРИФАЌАТЕ/БИ ПРИФАТИЛЕ да се вакцинирате против инфлуенца?

Кои се најчести ТРИ ПРИЧИНИ поради кои ОДБИВАТЕ/БИ ОДБИЛЕ да се вакцинирате против инфлуенца?

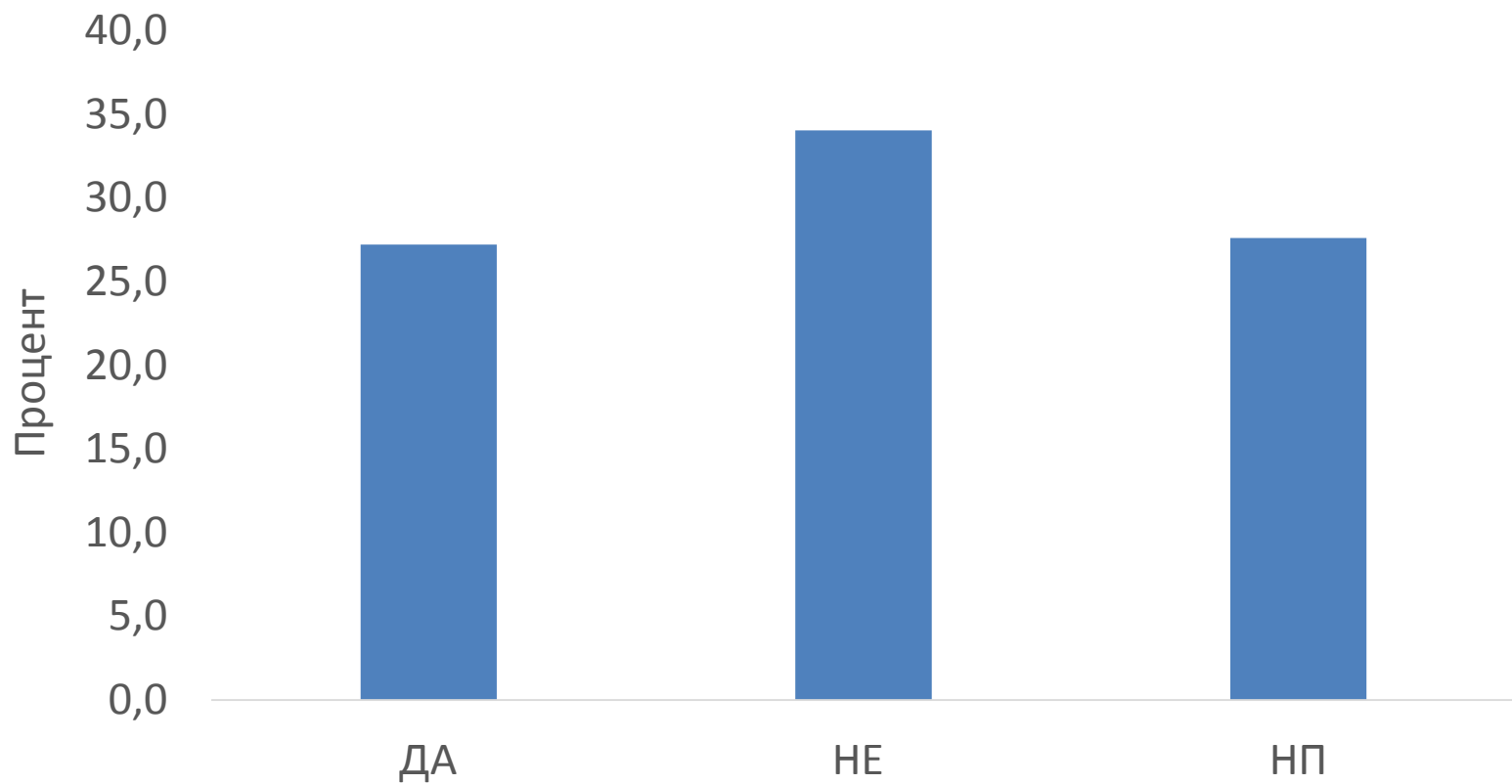
Кои се најчести ТРИ ПРИЧИНИ поради кои би ја ПРЕПОРАЧАЛЕ вакцината против инфлуенца?

Кои се најчести ТРИ ПРИЧИНИ поради кои би ве СПРЕЧИЛЕ да препорачате вакцината против инфлуенца?

Ако вакцината против инфлуенца е бесплатна, дали би се вакцинирале?

Заклучок

- Недостаток на свесност за потребата од вакцинација
- Недостаток на став во однос на вакцината против инфлуенца
- Страв од несакни реакции
- Заблуди во однос на вакцината против грип

наметнуваат потреба од едукација на здравствените работници, истовремено промовирајќи ги придобивките, бенефитите од вакцинацијата против инфлуенца.

Како до зголемување на опфатот на вакцинацијата против инфлуенца кај здравствените работници?

- Едукација на здравствените работници
- Зголемена достапност на вакцините против инфлуенца
- Бесплатна вакцинација
- Задолжителна вакцинација???

Зошто здравствените работници треба да се вакцинираат против инфлуенца?

ЗР се потенцијален извор за трансмисија на инфлуенца во здравствените установи, затоа што:

- ЗР продолжуваат да работат додека се болни од инфлуенца
- Невакцинирани ЗР кои не развиле болест може да го шират вирусот (ширењето на вирусот може да започне 1-2 дена пред до 5-7 дена по почетокот на симптомите).

Потенцијални бенефити од вакцинацијата против инфлуенца на ЗР:

- Намалување на ризикот од епидемско ширење во здравствени установи
- Намалување на заболување на персоналот и трошоци како резултат на губење на продуктивноста
- Заштита на помладите и постарите членови на сопственото семејство и пријателите

Благодарност до коавторите:

Гордана Кузмановска¹, Драган Кочински¹, Љаргиме Балажи¹, Енела Положани¹, Владимир Микиќ¹
¹Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија

Кристина Ставридис

Институт за јавно здравје на Р. Македонија

ketistavridis@gmail.com

